

sére naponként 12 arany, tehát összesen 288 arany. Ajándékokra 159 arany, Pók János királyi kamarás nász-ebédjére 50 arany.

Végül ide igtathatjuk, hogy Szapolya János maga, a Báthoryak, Perények s Thurzók összevéve gazdagabbak, az esztergomi érsek s egri püspök

pedig egyenkint csak valamivel voltak szegényebbek II. Lajos királynál. S így a gazdag Mátyás király utódai Európában a legszegényebb s legtehetlenebb fejedelmek közé tartoztak.

Baloghy Gábor.

Egy tizenhat éves magyar orientalista.

A napokban egy csomó magyar nyelvre fordított török mese kíséretében következő tartalmú levelkét kaptunk: „Kedves barátom! — Ezen elbeszélések nem annyira belbecsük, mint inkább azon körülménynél fogva érdekesekek, hogy fordítójuk egy tizenhatéves magyar fiu, ki a török nyelvet, — mely nehézségéről híres, — bámulatosan rövid idő alatt tanulta meg. Ő több európai és ázsiai nyelven olvas s jól érti ezeket s kiváló nyelvészeti tehetsége a legszebb reményekre jogosít. — *Vámbéry Armin.*“

Midőn tehát ezen tehetséges ifju, *fehérvári Goldzieher Ignác* törökből fordított meséinek néhányát bemutatnók, egyszersmind figyelmeztetjük olvasóinkat, hogy ezen jelentékteleneknek látszó elbeszélések élénk világot vetnek déli szomszédaink és fajrokonaink erkölcsi életére is.

I.

A fenséges próféta idejében élt egy férfi, kinek egy neje és két gyermeke vala. Ezen szegény család teljes egy hétig nem birt élelmi szerekkel; de csetlegesen megtörtént egy napon, hogy ismeretlen helyről kevéske étel érkezett, mely azonban csak egy személy éhének lecsillapítására volt elegendő. Hozzájárult még egy idegen férfi jövelete, ki e szegény család vendégszeretét igénybe vevé. A családátya így szólt nejéhez: „Asszony! a mindenható Allah áldást küldött házukba és kegyelmes volt; van-e házukban élelem?“ Az asszony válaszolá: „Van ugyan, de csak egy személynek elegendő.“ A férj: „Feleségem! — ugymond — kérlek, altasd el gyermekecskéinket, az ételt pedig egyedül a vendég egye meg. Mi pedig — folytatá, következőképen járjunk el: beesteledvén, te mindjárt meggyujtod lámpánkat és az ételt a szobába hozod; később hirtelen eloltod e szavakkal: Ej! a lámpa eldőlt, kimegyek, ismét meggyujtom.“ Erre én így szólok: „Nem szükséges, sötétben is ehetünk.“ Erre kezeinkkel oly mozdulatokat teszünk, hogy vendégünk azt gondolja, mintha mi is részt vennénk az evésben; ezen véleményben az idegen a tában levőt egyedül fogja megenni.“ Csakugyan így cselekedtek a háztársak, minek következtében vendégük jóllakhatott. Korán reggel az idegen ut-

nak indult, a családátya pedig, miután meleg abdesztet¹⁾ vett, a mecsetbe ment, hol a fenséges prófétát *áldott hátával* az oltár felé fordultan vevé észre. A szegény férfiut a próféta meglátván, így szólítá meg: „Jó hirt hozok neked. Gábor angyal, (béke reá), részedre a mennyországot tartja készen. Oh ember! — folytatá, — a dicső és mindenható Allah számtalan sokat ígért neked és feleségednek.“ Immár testvéreim! Vegyétek fontolóra, cselekedtetek-e már ti is oly módon, hogy az élelmet gyermekecskéitől és önmagotoktól megvonván, másokkal tanusítottatok vendégszeretetet?

II.

Megtörtént Ibrahim padisah idejében, hogy az uralkodó egy hegy mellett sétálván, észrevette, miként vesz egy varju egy darabka kenyeret csőrébe és hogyan távozik el az nyomban. — A padisah szolgálóihoz így szóla: „Menjetek a varju után és kutassátok ki, hogy a kenyérdarabot hová viszi.“ — A szolgák urak parancsának engedelmeskedvén, látták, hogy egy ember fához van kötve és a csőrében kenyérdarabot tartó varju ezt azon ember szájába teszi és megint eltávozik, és hogy utána egy másik varju csőréből vizet nyujt a szerencsétlennek. Az ember e szavakra fakadt: „Dicsértessék a mindenható Allah, ki szolgálait táplálja és ki egyetlen teremtményéről sem feledkezik meg!“ Ily helyzetben látván ezen embert a kiküldött szolgák, Ibrahimnak azonnal hirt vittek; erre ő maga jövéen oda, az embert állapota felől kérdezte. — „Kereskedő voltam,“ felelt az, „de a haramiák megfosztván vagyonomtól, e fához kötöttek, hol éh- és szomjhalálnak valék kitéve. Ily nyomorult állapotban negyven napot töltöttem, mely idő alatt egy varju kenyeret, másik kevéske vizet hozott nekem. Jelen napig ebből állt mindennapi élelmem.“

¹⁾ A mohamedán kétféle vallásos mosakodást különböztet meg: *abdesztet* és *guszl*-t. Az *abdesztet* csak egyszerű kéz-, arc- és lábmosásból áll, s a naponkint ötször kötelezett ima előtt történik. A *guszl* pedig tetőtől talpig való mosakodást (bizonyos meghatározott mennyiség és minőségű vízben) jelent, és csak különös esetekben történik, melyeket a Korán és Sunna közelebbről határoz meg.

A szerencsétlen befejezván beszédét, Ibrahim padisah (béke és üdv reá) felkiálta: „Dicsőség Allahnak! Te oly embereknek is nyújtasz táplálékot, kiknek kezei-lábai megkötvék! Immár az ember e földön csak mindennapi élelme végett vesződjék annyit?“ E pillanattól kezdve koronájáról és trónjáról lemondván, dervissé lett.

Ezen esemény után egykor a tengerparton sé-

tálván, szerzetes-köntöséből az oda erősített tü a tengerbe esett. Felszólítá a halakat és ezek a tü neki visszaadták. Ez indította őt arra, hogy a világ minden ügyeinek elhanyagolásával seikhek főnökévé legyen.

Ne csalódjál tehát lelkem e világon, ne fordíts oly kiváló gondot ügyeire, ha a tulvilágon magas polcra akarsz jutni!

Egy hét története.

— Május 24. —

Kedves pünkösdiünk volt, majd megfagytunk benne.

Bernáth Gazsi barátunk — ki e gőz szárnyain rohanó világban egyedül képviseli még lassu, ünnepélyes járásával a régi patriarkális idők szörnyü nyugodtságát, — minden ismerésétől azt kérdezgeté: „nem láttátok-e, most kergettek az utcákon egy bolondot, ki állítja „hogy ma piros pünkösdi napja van?“

Valóban egyéb pirosat se láttunk benne a piros orroknál. Más különben olyan szürke volt, mint akármelyik novemberi nap. Az eget szürke borulat fődte, a levegőt és ünnepi köntösöket goromba széltől fölkaavart por szürkíté meg, s az egész világ szürke kedélytelenségben uszott. A családok ujra kandallók lobogásánál bujtak össze, de a budai szőlös gazdák még a mellett is fáztak, s borzadalmas félelemmel gondoltak a fagyos szent Orbánra, ki egy egész esztendő reményét megint elpusztítással fenyegeté.

„Nem jó világ ez!“ — mondogatják az öregek, kik annyi szép pünkösdiöt láttak valaha, mig ma csak azt látják, hogy nem csupán az emberiség, hanem a természet rendje is megbomlott. — Nem lenne csoda, ha a „bájhó“, mely nem tartja többé becsületben járó dolognak: magát szeliden viselni, még a költők kegyéből is kiesnék, s himnuszok helyett gúnydalokat kapna. A tavasz fiatal tündéréből valóban egy rút hárpia lett, ki egyre dül-fül, pöröl, veszekedik, s a helyett, hogy mulattatná, örökösen boszantja az embereket.

Hol az a szép idő, midőn a piros pünkösdi nyájas verőfény, virágok, vidámság és tarka pezsgés kíséretében köszöntött be urak és szegények lakásaiba? Egykor mindig ez volt a nyári idény várt várt nyitánya. A császárfürdőt és egyéb mulató helyeinket e napokban avatták föl vig zeneszóval. A svábhegyet ezerek meg ezerek nevető zsvivaja tette a legkedélyesebb népünnep színhelyévé. A folyamodon uszó helyi gőzösök megtömve tarkáltak,

mint a virágkosarak. Nyári lenge kelmék és vidám színektől csak ugy virult minden utca. A polgárleánykák mindig e napon ölték föl először legujabb szép könnyü ruhájukat, s a gyerekek is édes örömmel bujtak fris köntöseikbe, melyeket édes apjuk vagy mamájuk e szent napokra készítettet. Bezzeg, egy idő óta oda vannak mind ez apró kedves örömek. Sem a nyári ruhákra, sem az ünnepi multságokra nem jár jó idő. Az utcákon senkise sétál, mindenki szalad; a kis leányok és fiuk sopánkodva, kedvetlenül öltik fel téli megkopott köntöseiket; a gőzösök csak azért indulnak óránként, hogy ki ne menjenek a szabályszerű kerékvágásból; a császárfürdő fái alatt csak két szomorú alak sétál: az orvos és a felügyelő; a társaskocsik ülésein kényelmesen végig dőlhet az a két-három szál elszántabb vendég, ki őszi kabátjában nem röstell dideregni; a *svábhegyi népünnepet* pedig csupán régi jó hireért keresi föl néhány vaktában nekiindult csapat.

Máskor e zöld pázsiton százan meg százan cicáztak, s a sipládákat, melyek sivitva hurcolták végig e fák alatt a divatban levő dalmüvek és csárdások kedvelt dallamait, nevető csoportok táncolták körül; minden bokor alatt, minden fa tövénél egy-egy vidor család lakomázott, s a neki gyürkőzött családapjuk jókedvüleg töltögeté a poharat, mely kézzel kézre járt még a szégyenkező lányok között is. Egész öröm volt nézni, hogy ez a jó nép, mely hétköznapokon kora reggeltől késő estig folyvást dolgozik a műhelyekben, szatócsboltokban, piacon és elzárt udvarokon, mily jóízüen tud mulatni, ha egy-egy szabad ünnepnapja van!

De 1836 óta, midőn az az emlékezetes felhőszaadás ugy szólván lemosta az embereket a zugliget és svábhegy magasairól, s tönkretett nemcsak minden multságot és ünneplő ruhát, hanem néhány emberéletet is — alig volt négy-öt igazán szép pünkösdi népünnep. Az öregek mindig aggodalmasan emlegetik ezt a szörnyü napot, s kenetesen teszik hozzá: „nem féljük ugy többé az istent, tán